

Les empreses catalanes han d'avaluar els riscos i prendre mesures davant els diferents escenaris imminents per al Brexit

El diumenge 25 de novembre, la reunió extraordinària del Consell Europeu ratificà per part de la Unió Europea (UE) l'esborrany d'Acord per a la Sortida del Regne Unit de la UE pactat el passat 14 de novembre¹. Aquesta decisió no implica, però, el final del procés de retirada del Regne Unit de la UE, iniciat amb el referèndum pel "Brexit" del 2016, un procés que encara està farcit de **riscos i incerteses** que els empresaris han de tenir molt en compte.

En primer lloc, l'Acord per a la Sortida del Regne Unit ha d'ésser ratificat al Parlament britànic abans de final d'any. Els partidaris de l'Acord no tenen garantida una majoria, ja sigui per raons ideològiques (contraris a la UE) o tàctiques (partidaris de fer caure el Govern actual). El Parlament europeu també ha d'aprovar l'Acord properament però aquí el resultat positiu de la votació no genera cap dubte.

En segon lloc, l'Acord s'interpreta només com un conveni de "divorci" per tal de minimitzar els riscos i incerteses del procés de sortida del Regne Unit, fent-lo més llarg, gradual i ordenat, però no regula en cap cas la futura relació entre el Regne Unit i la UE. En aquest sentit, la UE i el Regne Unit han pactat només una Declaració Política conjunta, en la qual es comprometen a mantenir en el futur una relació profunda i àmplia, però sense valor jurídic ara mateix².

L'Acord de Sortida pactat evitaria que a les 00:00 h del **30 de març del 2019, moment efectiu del Brexit, quedi sense efecte al Regne Unit tota la normativa comunitària**, cosa que generaria un buit legal i una inseguretat jurídica sense precedents en la història d'Europa. Val a dir que el Regne Unit i la UE mantenen un comerç bilateral d'uns 500.000 milions € l'any i els efectes d'aquests canvis serien molt rellevants.

El Regne Unit és membre de la UE des del 1973 i, com en tants altres estats membres, el gruix de la seva regulació és avui dia d'origen comunitari, des de les normes sanitàries i fitosanitàries fins a les relatives al transport o l'educació superior, passant per les pròpies de la Unió Duanera (absència d'aranzels i inspeccions en frontera a les mercaderies).

Encara que el Regne Unit tingui la intenció de crear les seves pròpies normes en sortir de la UE, no seria a temps de fer-ho en tots els àmbits del dret comunitari abans del 30 de març del 2019. Per aquest motiu, l'Acord de Sortida del Regne Unit, ratificat ahir per la UE, preveu un període transitori fins al 31 de desembre del 2020, durant el qual el Regne Unit seguiria aplicant la major part del dret comunitari i formant part del Mercat Únic, evitant així les barreres comercials bilaterals. Aquest període transitori es podria prorrogar només un cop per un període de dos anys més i a petició del Regne Unit.

¹¹https://www.consilium.europa.eu/media/37095/draft_withdrawal_agreement_incl_art132.pdf

²<https://www.consilium.europa.eu/media/37059/20181121-cover-political-declaration.pdf>

Relacions empresarials entre Catalunya i el Regne Unit

L'any 2017 un total de 3.330 empreses catalanes van realitzar exportacions al Regne Unit (28,5% del conjunt estatal) per un import de 4.031 milions d'euros (21,3% d'Espanya). Per la seva banda, 3.984 firmes van efectuar importacions (14,1% del total estatal) per un global de 2.532 milions d'euros (22,1% d'Espanya).

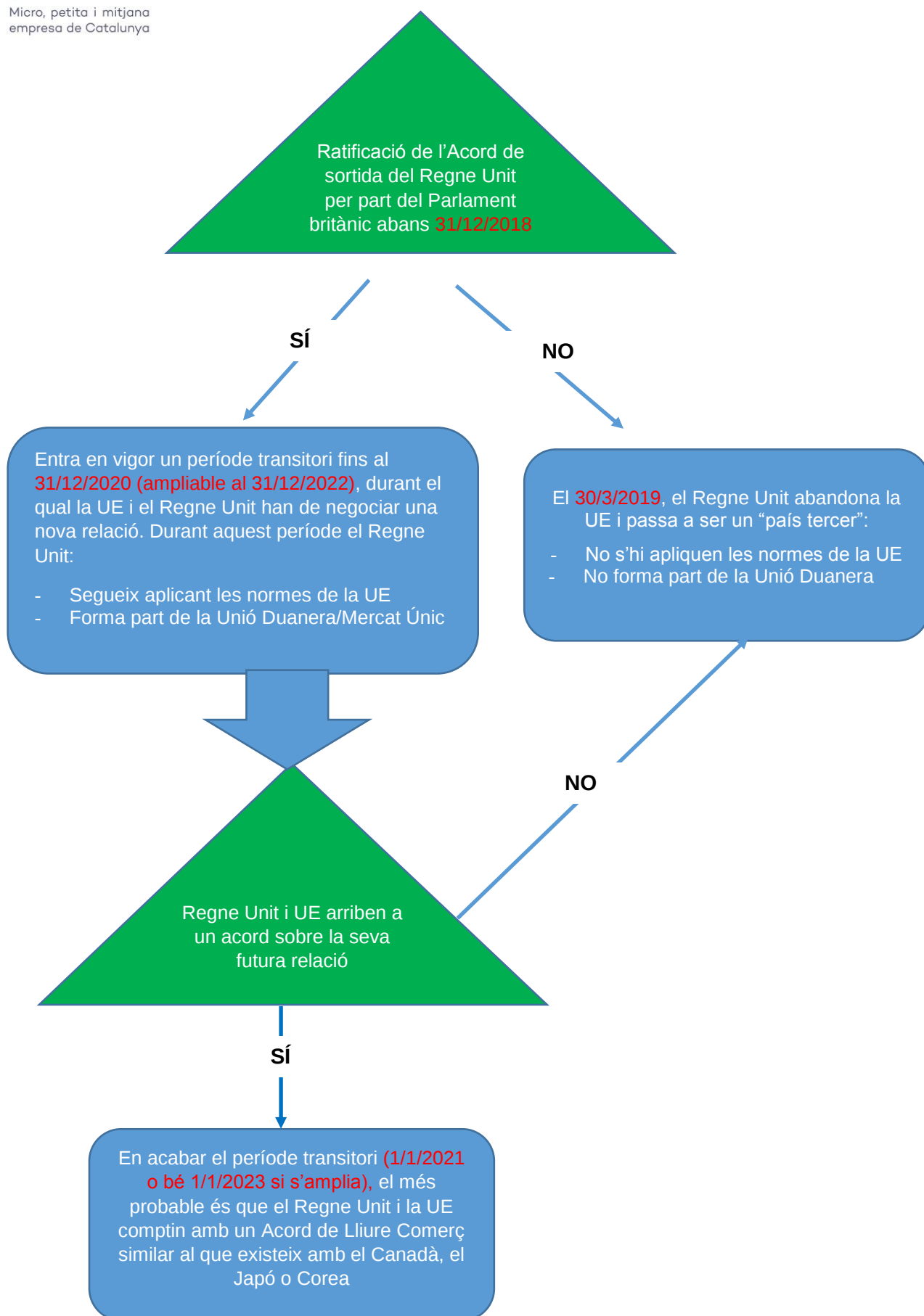
Pel que fa a les principals partides de l'exportació catalana al Regne Unit, cal destacar la corresponent a cotxes de turisme i altres vehicles automòbils per al transport de persones, que representa poc més d'una quarta part de l'import total. Els segueixen els vehicles automòbils per al transport de mercaderies, el material elèctric (aparells per al tallament, selecció, protecció, fils, cables i altres conductors aïllats), la carn de porcí (fresca, refrigerada o congelada), els components i accessoris de vehicles automòbils, els perfums i aigües de tocador, els medicaments i els articles de tapisseria.

D'altra banda, en les importacions, la partida més rellevant és la de cotxes de turisme i altres vehicles automòbils per al transport de persones, que suposa un 23,5% del total. A continuació s'ha d'esmentar l'alcohol etílic sense desnaturalitzar, aiguardents, licors i altres destil·lats, els elements químics radioactius i isòtops radioactius, els components i accessoris de vehicles automòbils, les brúixoles (inclosos compassos de navegació i altres estris similars), i deixalles i rebutjos de coure.

Finalment, durant el 2017 un total de 2,1 milions de turistes del Regne Units van visitar Catalunya, cosa que representa el 11,4% del global de turistes estrangers. El Regne Unit és el segon origen dels turistes forans, per darrera de França, amb 4,5 milions de visitants.

Escenaris del Brexit

La ratificació de l'Acord de Sortida no està garantida al Parlament britànic i aquest fet, conjuntament amb la incertesa sobre el futur de la relació UE-Regne Unit, genera els següents escenaris:



En el pitjor dels escenaris, el proper 29 de març el Regne Unit deixaria de formar part de la UE, amb efectes des del dia següent, 30 de març, de manera que esdevindria un “tercer país” on la normativa comunitària ja no s’aplicaria, ni tampoc la lliure circulació de mercaderies, persones, serveis i capitals.

En cas que el Parlament britànic ratifiqui l’Acord de Sortida però després no s’arribi a cap acord amb la UE, aquest mateix escenari de sortida arribaria l’1 de gener del 2021, o bé el 2023 si es fa ús de la pròrroga.

En el cas més favorable, si el Parlament britànic ratifica l’Acord de Sortida, el Regne Unit seguiria de facto dins la UE fins al 31/12/2020 (o 31/12/2022 si hi ha pròrroga) mentre es negocia un nou acord. Tot apunta que aquest nou acord serà, com a màxim, un acord preferent de comerç, com els que la UE té amb tercers països com el Canadà, el Japó o Corea.

No sembla que el futur acord UE-Regne Unit impliqui per exemple l’aplicació de la normativa comunitària com passa amb Suïssa, Noruega, Islàndia i altres països tercers. Per tant, sigui quina sigui la futura relació entre la UE i el Regne Unit, segurament implicarà que el **Regne Unit mantindrà la seva pròpia política comercial i autonomia reguladora**.

Riscos i mesures de contingència

En aquestes circumstàncies, les **empreses que tinguin relació comercial amb el Regne Unit haurien d’avaluar-ne els riscos i prendre mesures de contingència** per motius ben evidents que resumim a continuació:

- En el **pitjor dels escenaris**, si no es ratifica l’Acord de Sortida, el proper 30 de març del 2019 les mercaderies, persones i serveis de la UE ja no podran circular lliurement al Regne Unit. Caldrà estar atents al que estableixen els acords internacionals i al que decideixi el Regne Unit unilateralment. Per exemple, el Parlament britànic ha recomanat que el Regne Unit segueixi aplicant de manera temporal la normativa comunitària en matèria sanitària, fitosanitària i de seguretat alimentària, per tal de garantir el subministrament de productes agroalimentaris d’origen comunitari, que representen el 40% del seu mercat³.
- Si es ratifica l’Acord de Sortida, les empreses tindran un marge de dos anys per adaptar-se a la nova situació i prendre mesures de contingència abans de l’1 de gener del 2021. Per tant, cal que els empresaris se n’informin i es comencin a preparar tan aviat com sigui possible.
- En el **millor dels escenaris**, si es ratifica l’Acord de Sortida i el Regne Unit i la UE arriben a nou acord de relació abans de l’1 de gener del 2021, aquesta relació serà molt diferent de l’actual i el Regne Unit molt probablement no aplicarà la normativa comunitària ni garantirà el lliure accés de tot tipus de persones i mercaderies de la UE al seu territori.
- En qualsevol dels escenaris, es poden produir importants efectes comercials i empresarials directes, relacionats amb la probable creació de barreres. Per

³<https://publications.parliament.uk/pa/ld201719/ldselect/ldeucom/129/129.pdf>

exemple, si el Regne Unit esdevé un “tercer país”, els aranzels que aplicarà a mercaderies europees serien de mitjana del 5-6%, però força més alts en alguns productes (fins al 22%), a partir de l’actual composició aranzelària. Els clients britànics podrien llavors triar altres proveïdors més competitius, nacionals o de tercers països, i el mateix podria passar a la inversa.

- La lliure circulació de persones no queda garantida si el Regne Unit esdevé un “tercer país”, tot i que la UE ja ha manifestat la seva intenció de no exigir visats d’entrada als britànics per estades de fins a 3 mesos, sempre que el Regne Unit apliqui la mateixa mesura.
- En efecte, la **reciprocitat** serà un principi clau tant si el Regne Unit esdevé un “tercer estat” com durant el període transitori, si es ratifica l’Acord de Sortida. Per tant, serà fonamental observar els avantatges que el Regne Unit atorga a la UE en matèria de circulació de persones, serveis i mercaderies, ja que segurament seran replicats per la UE, que fins ara ha adoptat una actitud més intransigent pel fet de ser el mercat més gran i que fou el Regne Unit qui va decidir marxar.
- De manera indirecta, una sortida del Regne Unit sense acord el proper 30 de març podria comportar una davallada immediata de la lliura esterlina, de fins al 20% segons estudis recents⁴, la qual cosa faria minvar el poder adquisitiu i la capacitat de compra de les empreses i ciutadans britànics enfront d’empreses de la Zona Euro, i afectaria de retruc els exportadors i el sector turístic catalans.
- Més enllà de la inestabilitat en els mercats de divises, no es preveuen impactes importants en la circulació de capitals, atès que la majoria d’entitats financeres britàniques disposen de seus a la pròpia UE i el Regne Unit es mantindrà dins l’Acord internacional del SWIFT, que és independent de la UE.

10+1 consells pràctics per afrontar el Brexit

A continuació oferim alguns consells pràctics als empresaris afectats per aquesta situació:

1. Avaluar **l’exposició actual de l’empresa al Regne Unit** i els efectes del Brexit: amb quins proveïdors britànics compta l’empresa, quins clients britànics té, quins treballadors i col·laboradors britànics utilitza, quina rellevància tenen aquestes relacions, com es formalitzen, quin marge de modificació hi ha, etc.
2. Si el personal de la seva empresa **viaja** amb freqüència al Regne Unit o rep ciutadans britànics, segurament ho podran seguir fent sense visat per estades fins a 3 mesos, fins i tot en el cas d’un Brexit sense acord el 30 de març. Per tant, no cal modificar les planificacions de viatge de curta estada, però sí tenir en compte que a partir del 30 de març potser els britànics ja no podran passar pel control de passaports exprés per a ciutadans comunitaris. En canvi, recomanem no planificar estades de més de 3 mesos en un sentit o altre (de britànics a la UE o de comunitaris al Regne Unit) més enllà del 30 març, si més no fins que es voti l’Acord de Sortida al Parlament britànic.
3. Si la seva empresa **compta amb ciutadans britànics** entre els seus treballadors o col·laboradors en territori espanyol, aquests deixaran de poder residir-hi de manera legal si el Regne Unit esdevé un “tercer país”. Si porten més de 5 anys a Espanya,

⁴https://www.eulerhermes.com/content/dam/onemarketing/euh/eulerhermes_com/media/english/press-release-pdf/press-release-Brexit-A-blind-date-is-better-than-a-bad-breakup.pdf

podran, però, sol·licitar la residència permanent com qualsevol ciutadà extracomunitari. En qualsevol cas, recomanem que aquests ciutadans britànics completin la seva inscripció al Registre d'Estrangers abans del 30 de març del 2019: https://europa.eu/youreurope/citizens/residence/documents-formalities/registering-residence/spain/index_es.htm.

4. Els ciutadans britànics que treballen o col·laboren amb empreses catalanes i per als quals la seva **qualificació acadèmica** o professional és determinant, també haurien d'iniciar tan aviat com sigui possible el tràmit d'homologació de les seves titulacions a Espanya. Si el Regne Unit esdevé "tercer país", les homologacions ja fetes es mantindran vigents, però no queda clar si se'n podran sol·licitar de noves.
5. Si la seva empresa **exporta mercaderies al Regne Unit**, hauria de comprovar els aranzels i altres barreres que podria arribar a pagar en cas que el Regne Unit esdevingui un "tercer país". Si això passa el 30 de març proper, el Regne Unit segurament aplicarà temporalment l'actual aranzel exterior de la UE (TARIC), però després el podria anar canviant amb el temps. De moment, cal que comprovi les taxes aplicables com a "tercer país" (*third country duty*) al web de la duana britànica a partir del codi aranzelari o descripció del producte: <https://www.trade-tariff.service.gov.uk/trade-tariff/sections>
6. Les empreses que **importin mercaderies del Regne Unit**, si aquest esdevé "tercer país" hauran de comprovar els requisits de documentació i homologació que estableixi la UE en el futur, així com les barreres comercials aplicables segons l'aranzel comunitari, que s'actualitza cada dia al web http://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=es#.
7. Les empreses que incorporin productes i components d'origen britànic per a la posterior exportació a **altres mercats** que gaudeixen d'acords comercials amb la UE (Nord d'Àfrica, el Japó, Corea, el Canadà, etc.), hauran de tenir en compte que aquests aprovisionaments ja no seran considerats comunitaris si el Regne Unit esdevé un "tercer país". Caldrà revisar amb cura les regles d'origen dels acords comercials en qüestió preveient aquesta circumstància per comprovar si encara es compleixen i negociar amb el(s) proveïdor(s) britànic(s) sobre la possibilitat de completar part del procés en territori comunitari per tal de garantir-ne l'origen de la UE.
8. Un cop estimat el cost addicional d'exportar o importar amb el Regne Unit en cas que esdevingui un "tercer país", inclosos els tràmits duaners i administratius, recomanem que les empreses revisin els seus **contractes de subministrament** i els comentin amb els seus clients o proveïdors britànics, per determinar si cal renegociar preus i condicions d'entrega i pagament. Aquestes poden afectar també el sistema de transport, ja que els operadors logístics britànics i comunitaris no estaran autoritzats en cas d'un Brexit sense acord, excepte en els mínims que estableixen els convenis internacionals (vegeu següent) i, en qualsevol cas, els controls fronterers segurament endarreriran els enviaments en ambdós sentits.
9. Les empreses que **prestin serveis** al Regne Unit es poden veure afectades per un Brexit sense acord i caldrà que estiguin atentes a les novetats i al que estableixen altres acords internacionals. Per exemple, en el transport per carretera el Regne Unit seguirà com a membre del Conveni de Viena sobre Transport per Carretera. En qualsevol cas, la UE ha previst un seguit de mesures temporals i d'urgència vàlides a partir del 30 de març per a mantenir les connexions per via aèria, terrestre i marítima amb el Regne Unit malgrat el Brexit.

10. Si el Regne Unit esdevé un “tercer país”, no seran vàlides les **certificacions de producte** d'un territori i l'altre. No descartem que el Regne Unit mantingui els estàndards europeus, com ha recomanat el propi Parlament britànic en el cas dels aliments. En funció del que faci el Regne Unit, la UE podria també facilitar l'entrada de productes britànics per reciprocitat, encara que no s'arribi a un acord comercial definitiu.
11. Mantenir-se **informat** en tot moment dels avenços de les negociacions i processos polítics al voltant del Brexit. En aquest sentit la UE manté una plana web (https://ec.europa.eu/info/brexit/brexit-preparedness_es) amb informacions actuals i pràctiques, incloent-hi informes sobre diferents àmbits i sectors (https://ec.europa.eu/info/brexit/brexit-preparedness/preparedness-notice_es). Pel costat britànic també existeix un web amb informacions actualitzades i detallades sobre les negociacions, i els estudis i la legislació que el Regne Unit va aprovant en relació al Brexit: <https://www.gov.uk/government/collections/article-50-and-negotiations-with-the-eu>

Per a més informació, podeu contactar amb brexit@pimec.org